

1 Timoti

Timoti ni Esia opu tende kin. Ni kiyi Grik kin di kumo Juda kin. Pol ni mune nar ir no wute Jisas ningg simbe nindiny kin tende puayi ni Timoti ningg nari temine mo ei ni ghav nindig. (Aposel 16:1-3 pe qond.) Dobu Pol ni yembe ire neng di ni wute Jisas nei rimbig ye Epesus ris kin te yeng nuany.

Nyumo raqe wen nde Pol ni wute wandoqi kin wand wute bei meny kin ninge sios pe tende gri meyi mi kin te ningg wu wand neng, di Timoti ni wand nganyene kin pugrine ei wute bei neny. Timoti ni wute pughe gri God nari kin pugrine ris ye te ningg ei simbe nindiny. Di ni wute pughe gri kin ei ye mawo kin ningg mas ye te ningg anene simbe nindiny, te pugri ni wute God nari kin pugrine mas ye di ni yumbo ur yuwon kinne puq men ye ei. Pol ni Timoti pughe gri God te yembe ye wuti yuwon kin nas ye te ningg anene simbe nindig.

¹ Nge Pol, God wuti beghi nitamu pi ye di Kraist Jisas beghi nitamu pi ningg ghimbi buag kin ni mari nge Kraist Jisas aposel ningg kas ye, nge nyumo raqe wen ur gidiq.

² Nge nu Timoti nu nge wand simbe gad ye te kutungu di Yumbui nei gubig kin te ningg nu nge wo quan nganye yawo kiraw righe kin pugri puq guduw ye, nunde nyumo raqe wen ur gidiq.

Nge God beghi wuyi di Kraist Jisas beghi Yumbui ni pengu gidim ei ni nikin nde nei pene nu

yuwon muaw, nu yawo mitow di ni umbo yuwon kin te nu mew.

Wute wandoqi wand simbe mand ye te mingg yeng ghawo yuwon

³ Asi nge Masedonia ko ningg godo di nu yeri guduw kin pugrine ei muq mune simbe guduw. Te pugri nge nei gab kin nu Epesus ne ghas ei wute wandoqi kin wand simbe mand kin te simbe ndim di ni mune puq men wayequ. ⁴ Simbe ndim ei ni stori wandoqi kin di ni kuqo asi pughe gri ris kin wand quari te simbe mand di pugrine mas kin yumbo ur te si mare. Yumbo ur ren kin te ker kin yumbo urne. Ni God ningg yembe te ningg ghav rind segi. God ningg yembe te yembe God nei bibig ningg yembe bad. ⁵ Nge wand ven simbe gad kin puate te nge simbe gad ei beghi wute aye oyi oyi yawo pirany righe. Di wute yawo pirany righe kin te beghi nde umbo pe nganye, beghi nde umbo pe nei bab pari beghi God nde rar pe yuwon pu yembu, di Kraist Jisas nei bibig kin te pugrine rise. Beghi yumbo ur pugri kin pe ei wute yawo pirany righe. ⁶ Wute ninge ni yumbo ur te kin si rire di ni wand ninge puate segi kin oyi nei pe ruwo ris. ⁷ Ni Moses ningg lo kin wand te wute bei meny yawo kurem, pudi ni nikinne ni nei mamb segi. Ni simbe mand mari ni yumbo simbe mand kin te ni nei mamb pre, pudi ni nei mamb segi.

⁸ Moses ningg lo te oghi. Pudi wute yuwonne mitiq wuse tedi beghi buagi ane nei bab Moses ningg lo te oghi. ⁹ Yumbo ren ei nei bab te pugri, lo te wute tuquine ris ye ni ningg wuse segi. Pudi lo te wute God yambu rireng kin, wute

God nganyene kin nei rimbig segi di yumbo ur brequ quan yembe rindiny kin, wute yumbo ur yuwon kinne puq ren segi, di God nei rimbig segi kin, wute kiyi kumo rumb riti di wute aye rumb riti kin ni te. ¹⁰ Di wute ngimne yeru, quayi ni quayine aye ane mase di nyumbueg ni nyumbuegne aye ane rise, wute aye mat mase mare mo wuti aye mem wong mand di ni taq pu yemu yembe mand, wandoqi kin wand simbe rind di kot pe wand taq rimb riri ni nganyene rind ye pudi dobu ni wandoqi rind kin, di ni yumbo aye nganye buagi God ningg wand simbe rind kin te nyinge ruwo righe ningg puq ren. Lo te wute pugri ye ningg bu wuse. ¹¹ Yumbo ren kin te God ningg wand nge te kin ningg simbe gad ningg nari kin tende rise. God ningg wand yuwon kin te God yumbui nganye di quan nganye yuwon kin ni ningg wand.

Pol ni Kraist ni yuwon nuang kin te ningg chumbuai nindig

¹² Nge Kraist Jisas beghi Yumbui ni nge gre negh kin ni chumbuai gidig. Nge ni chumbuai gidig te pugri ni nari nge ni ningg yembe te yuwonne puq ken ye tuqui di ni ningg yembe te yembe gidiny ningg naip ko. ¹³ Nge asi wuti Kraist wand brequ gidig ye, di wute Kraist nei rimbig kin unje kap mai isis kenye di nge ker ane ni unje kap ningg yumbo yembe gidiny. Pudi God nge yawo nitogh, te pugri tende puayi nge Kraist nei gibig segine di nge yumbo yembe gidiny kin te nei gab segi. ¹⁴ Pudi Yumbui ni nikin nde nei pene wute yuwon nuany kin te quan nganye yumbui. Pugri bu ni

nge yawo nitogh di nge Kraist Jisas nei gibig, di wute aye Kraist nei rimbig kin te yawo kirany righe.

¹⁵ Muq wand puch ire ven te nganyene di wute buagi ni wand puch ven rit ei vise: Kraist Jisas ni qi pe nandi ei wute yumbo ur brequ rind kin te mune nate ruwi. Wute pugri ye iri te nge, nge yumbo ur brequ quan nganye yembe gidiny, wute aye musoqne. ¹⁶ Pudi puate te ningg Yumbui ni nge yawo nitogh ei te nge wuti quan nganye yumbo ur brequ gad ye nge nde gri Kraist Jisas ni pripri ghimbi nawo di brequne ker nawo segi ye yumbo ur te bei nand, ei wute pughe ye ni Kraist nei rimbig di ris ris te kin ris ningg riri ye ni ruqond. ¹⁷ Muq King nas nas te kin nas nati segi ye, di rar pe buqoid segi ye, ni irine God, aye segi ye, ni ei ni nyamb te bidivi viyo di chumbuai bidig bidig te kin rise. Te nganyene.

¹⁸ Timoti nge wo, nge nu wand ren simbe guduw kin te asi wute God nde pu nei materi wand simbe mand ye ni nu ningg simbe mand kin te ane tiqne. Wand te ei yeng kin yumbo ningg pugri ghat rise, tedi yuwonne yeng ghand kin tuqui. ¹⁹ Nu God nei gubig kin te di nei yuwon kin nunde umbo pe nei guab kuari nu God nde rar pe yuwon pu yengu kin nei te ghat rise gre. Wute ninge ni nei ren kin si rire bu ni Yumbui nei rimbig kin te si rire pre. ²⁰ Wute ren kin ninge te Himeneus di Aleksander, wute nge Satan nde si pe ki mondo ei ni nei materi di God wand brequ mindig segi.

2

Pol ni God yumbui nyamb birag kin te ningg simbe nand

¹ Muq nge nu simbe guduw yumbo quan yumbui kin te pugri, wute buagi God nei rimbig ye ni wute buagi nde nyamb pe ei God chumbuai rindig di ni God pengu rindig ei ni wute aye te yuwon nuany. ² Ni king di wute nyamb kin aye te ningg anene ei God pengu rindig ei te beghi wutamu God nei bibig kin beghi pas ye te yuwon di waghine pas. Beghi ei yumbo ur God nari te tuquine di oghi puq nand kin te puq pen di wute nyamb kin yuwon puam kin pugrine wute aye te yuwon puany. ³ Wute aye ningg God ane wand kin yumbo ur te yuwon di God beghi nitamu pi ye ni te kin ningg chumbuai nand. ⁴ Ni wute buagi nateri di ni wand nganyene kin ei nei rimb ningg nari. ⁵ Te pugri, God te irine, di wuti mingi yenu kin te God opu wute opu di ni mingine yenu te wuti Kraist Jisas irine. ⁶ Ni nikinne beghi wutamu buagi mai pe pu wong nundumu. Di Kraist nandi kin te God nikinne ngeri te nap ruso kin tende puayine nandi. Di te kin bei rind di nei bab te pugri God ni beghi nitamu pi ningg nari. ⁷ Di puate te ningg qa God ni nge wuti wand bir kawo ye di aposel ningg naip ko. (Ren te nganyene di nge wandoqi gad segi.) Ni nge naip ko ei nge wute Juda segi kin bei kenye ei ni Yumbui nei rimbig di wand nganyene kin te nei rimb.

⁸ Nge kari wute buagi ni God yumbui nyamb rirang kin tende puayi ni yuwonne mas si mi riwo

God ane wand, di ni umbo ker mawo di minyang mand segine mas.

⁹ Di nyumbueg mune pugrine, ni chongo te oghine ei rire righe, di ni bijeyi rise ningg ni yu te yenji ripiny wayequ. Ni gol o mitani o yumbo ninge wet bidi yumbui pe wong rind kin tende pe ni ghimbi yenji rip wayequ. ¹⁰ Pudi ni yumbo ur tuquine kin nyumbueg God yumbui nyamb rirang kin ni yumbo ur te tuquine ei puq ren.

¹¹ Nyumbueg ni waghine ei ris di quayine ye mawo di ni ninde nambune ei ris. ¹² Nge nyumbueg ni quayi wand bei rem o ni nyamb kin ris di quayi ninde si nambu mas ye te ningg ngiq gidiny segi, ni waghine ei ris. ¹³ Te pugri God ni Adam yembe nindig pre muq Ewa mune yembe nunduw. ¹⁴ Di Adam ni wandoqi kin wand nutungu segi, nyumbueg ni wandoqi kin wand wutungu di te kin ningg ni wute yumbo ur brequ wund ye. ¹⁵ Pudi nyumbueg ni God nei wumbig wumbigne wus, wute yawo wurany righe di yuwonne wus, tedi ni wo wure wundi kin te ningg ni mai te wure pre, di ni mune yuwonne wus kin tuqui.*

3

Pol ni wute sios pe ye mawo kin te ningg wand nand

¹ Wand ven te nganyene di wute buagi ni wand ren ei rutungu. Te pugri wuti iri ni wute Jisas nei rimbis ye ni kin wuti yeng nuany kin ningg

---

* **2:15:** Wand puch wen ni puate nganye te oghine nei mamb segi.

nari tedi ni yembe yuwon nganye kin te ningg nari. ² Di wuti wute Jisas nei rimbig kin yeng nuany ningg nari kin ni wuti yumbo ur brequ nand segi kin ei, ni ngam no pudi ngam irene ei nitaqi, wuti waghine nas kin, di yumbo ur brequ buagi te puq nand. Ni yumbo ur te yuwon kinne ei puq nen. Wute buagi ni chumbuai rindig di ni ningg wand rutungu ye, di wute aye kin ninde baj pe mondo nate mowi. Di ni yuwonne wute wand bei neny. ³ Ni wuti wuye kumo ne segi ye, ni wuti ker nawo segi pudi waghine ei nas, wute aye ane riri segi yuwonne ris, di ni wuti wet bidi yawo niraw righe segi ye. ⁴ Ni nikin ngam di wo ane te simbe nindiny ei ni yuwon pu ris, di ni nikin wo te ni nari kin wand irepene ei rutungu di ni nari kin pugrine puq ren. ⁵ Te pugri wuti iri ni nas kin baj pe yuwon segi, tedi pughe gri ei ni God ningg wute buagi nde ye nawo di yuwonne yembe rind? ⁶ Ni wuti asine ei God nei nimbig gre kin. Te pugri eti ni urupui God nei nimbig di ni bijeyi nase di Satan ni unje pu nas kin pugrine unje pu nas. ⁷ Di wuti pugri kin te wute aye Jisas nei rimbig segi kin te ni nei rimbig di riri ni wuti oghi ye. Te ei ni nyamb te yuwon pu vise di Satan ni wandoqi nindig yumbo ur brequ nand segi.

⁸ Te kin pugrine wuti iri ni wute Jisas nei rimbig ye ni kin yembe ye wuti ningg nas ye ni mune anene: Ni pripri wute ni ningg wand rutungu di ni chumbuai rindig ye. Ni wand simbe nand kin pugrine puq nen ye, wain quan ne segi di wute wandoqi nindiny di wet bidi segine nitanyri segi kin ei. ⁹ Ni wand nganyene kin asi te kin nei bab segi pudi muq God ni raqe nand kin te ei nei

nimbiny nimbinyne di ninde umbo pe nei namb ni God nde rar pe yuwon pu yenu. ¹⁰ Ni maip mi newo ei muqond ni yumbo ninge unje nap segi muqdi ni wute Jisas nei rimbig kin ni ningg yembe ye wuti ningg nas.

¹¹ Te kin pugrine ni ngam te anene wute ni ningg wand rutungu di chumbuai rindiny ye. Di ni yumbo ur oghi ye ei rise di ni wute aye dobu simbe rindiny segi, pudi waghine ris di yumbo buagi te tuquine puq ren.

¹² Wute Jisas nei rimbig kin ni yembe ye wuti ni ngam irene ei nitaqi, di nikin wo di nikin baj pe te ni simbe nindiny di yumbo ur yuwon ye ei puq ren. ¹³ Ni pugri ei puq men, te pugri ni yuwonne yembe mand ye tedi ni nyamb te yumbui vise di Kraist Jisas nei mimbig kin wand simbe mand ye te gre ane simbe mand.

¹⁴⁻¹⁵ Nge kari nge brequne godu nu guqoid puq gad, pudi eti nge kas nganye pu godu. Pugri bu nge wand ren simbe guduw ei nu beghi wutamu Jisas nei bibig kin beghi pughe gri ei pas kin te nei ghamb. Beghi buagi ane te God nati segi kin ni ningg wute. Di beghi God ningg wand nganyene kin te ningg ghav bad di God ningg wand nganyene kin te raqene rise di wute wandoqi kin ni suqo mare segi. ¹⁶ God ni beghi pughe gri ninde rar pe yuwon pu yembu kin bei nand ye te asi suqo pu vise di ni quan nganye yumbui. Di muq beghi te kin ningg simbe bad.

Kraist ni wutamu kin pugrine qi pe nandi. Ququ Yuwon Ye bei nand te ni wuti yuwon nganye. Di angelo buagi ni muqoind. Wute ni ningg wand te mare mo tiqe buagi te bir

mawo. Di qi pe ven nde wute nganye buagi ni nei rimbig. God ni nyamb yumbui neng, di te kin te ni nginy tu wam nitanyi newo no.

4

Pol ni wandoqi kin wand te ningg Timoti yeri nindig

¹ God ningg Ququ ni raqene simbe nand, te pugri otiwo ngeri tumo rind kin tende puayi di wute ninge ni God nei rimbig kin te si rire ye. Ni ququ wandoqi kin ni ningg wand te rutungu di ququ brequ ni wandoqi kin wand bei meny kin pugrine puq ren ye. ² Wand pugri kin te wute wandoqi mand God nei mimbig ye ninde gri ei rindi. Ni nei te brequ rise pre, di wute pugri kin te ni yumbo ur brequ mand kin te nikin nde nei pe te ni tuquine puq men. ³ Ni wute ngam ruso kin te ningg segi puq mindiny di mir ninge ni riq di ninge ni riq segi puq mindiny. Pudi God ni mir te pe ningg yembe nindiny, di wute Yumbui nei rimbig di wand nganyene kin nei rimb ye ni Yumbui chumbuai rindig pre muqdi mir te riq. ⁴ Te pugri yumbo buagi God yembe nindiny kin te yuwon ye, di beghi te kin ningg Yumbui chumbuai bidig pre te yumbo te mune uny simbe bidiny wayequ. ⁵ Te pugri God ningg wand di Yumbui chumbuai bidig kin te ningg God nde rar pe yumbo te yuwon.

⁶ Nu wand ren wute God nei rimbig kin tende ris kin te simbe ndiny tedi nu Kraist Jisas ningg yembe ye wuti yuwon nganye. Nu God ningg wand nganyene kin te kutungu di nei pe kuawo

ris di te kin pugrine puq kuen. Muq nu pugrine puq yen yen, tedi nu ququ pe gri gre pu yeru. ⁷ Nu wute stori wandoqi kin puate segi ye di God ningg wand nganyene kin ane tuquine segi ye te simbe mand kin te nu ane puq yen wayequ. Nu God nari kin pugrine ei puq yen ningg buid ghap. ⁸ Te pugri nu ghimbi buid rip ningg ghimbi sabi gudiny kin te musoqne oghi, pudi God nari kin pugrine kuas ningg kuari yumbo yembe gudiny kin ni quan nganye oghi. Te pugri ni muq ven nde pas kin di otiwo pas kin te ningg anene ghav wund.

⁹ Wand puch ire ven te nganyene nganye, di wute ni wand ven ei rit vise. ¹⁰ Wand ven ningg beghi yembe bad di mai pare, te pugri beghi nei te God nati segi ye ninde pi rundo. Ni wute buagi nate ruwi ye, di te kin te wute ni nei rimbis kinne.

¹¹ Nu wand ren wute bei yeny di simbe ndiny ei ni pugrine puq ren. ¹² Nu ambonye ne pugri bu nu wute rar qond nyinge ruwi yaghe di nu wand meriraw viso wayequ. Pudi nu yumbo ur ren puq yen ni ruqond ei wute God nei rimbis kin ni mune pugrine puq ren. Di te kin te nu wand simbe guad kin, nu pughe gri kuas kin, wute yawo kurany righe kin, pughe gri God nei gubig kin, di yumbo ur brequ ghand segi yuwon pu ghas. ¹³ Nu wute buagi nde rar pe God ningg wand te qond, wand bir ghawo di wute bei yeny. Nu pugri puq yen yenne ei ghas nge godo. ¹⁴ Nu wand bir kuawo kin yembe God ningg Ququ nu new kin te si ghare wayequ. Yembe ren ningg wute Jisas nei rimbis ye ni ningg quayi kiyi ni nu si mew kuyo kin tende

puayi wuti iri propet kin pugri nu yembe te ningg simbe nand.

¹⁵ Nu yumbo buagi te ei puq yen di nu non ghimbi te quanene yembe te ningg ei yi rundo. Nu pugri puq yen ei wute buagi ni ruqond nu yembe te quan nganye gre rind kin. ¹⁶ Nunon yumbo ur di wand simbe guad kin te ei yeng wany yuwon. Nu yumbo ren ei priprine puq yen, te pugri nu puq yen tedi God nu neti ghowi di wute nu ningg wand rutungu kin te anene nate ruwi.

5

Yumbo ur wute aye Yumbui nei rimbig kin bei peny kin

¹ Nu quayi gang yumbo ninge unje map kin te ker ane segi puq ndim wayequ. Pudi nunon nuyi puq gueg kin pugrine ei waghine simbe ndim. Nu quayi ambonye te nunon nuse niqam kin pugri yumbo ur bei ndim. ² Nyumbueg gang te nunon numo kin pugri puq yeny, di nyumbueg ambonye te nunon nyumbu kin pugri puq yeny, nu nyumbueg ambonye nde yumbo ur tuquine nganye puq yen, di nyumbueg ane wase wayequ.

³ Nyarimo nyumbueg ni nikinne yumbo riteri tuqui segi kin te ei yuwon wany. ⁴ Pudi wute ire ngaim nati kin ni wo o kuqo ris, tedi ni ei simbe ndiny ei God ningg wand wuri kin pugrine puq ren. Di ni ei baj pe kin yembe buagi te yembe rindiny, di te kin ningg ni kiyi kumo di kuqo ni asi yembe kumo rind kin te oyi rindiny. God ni ren kin ningg quan chumbuai nand, pugri bu ni yumbo ren ei nei rimbiny. ⁵ Nyumbueg ire ni

ngaim nati di yumbo segi pu irene wus ye ni nei te God nde ei wi rundo. Di burpoq bogisumb te ni priprine God ane wand ei God ni ghav nunduw ningg pengu wundig. ⁶ Pudi nyumbueg ire ngaim nati ye ni yumbo ghimbi pe puq wen yawo kurew kin te puq weny, tedi wute nganye wusne pudi ni wuti pre kin ane tuquine. ⁷ Nu wand ren kin te anene wute simbe ndiny ei ni unje rip di wand pe yeru segi. ⁸ Wuti God nei nimbig kin iri ni yavi ire te ghav nindiny segi di nikin kise kiqam te mune quan nganye ghav nindiny segi, tedi ni God nei nimbig kin te si nare pre. Ni quan nganye unje nap di wuti iri God nei nimbig segi kin ni oyi musoqne unje nap.

⁹⁻¹⁰ Nyarimo nyumbueg ire ni God ningg yembe wund ningg tedi ni ber 60-pela wuwo kin, di ni ngaim nati kin tene nei wumbig, aye segi. Di ni yumbo ur yuwon ye puq wen kin te ningg wute buagi ni nei rumbuw. Ni yumbo ur yuwon kin puq wen ningg pari kin te wo bag wumb, wute wutari baj pe wuso, wute aye God nei rimbig kin te nyinge wuye wupiny, wute mai pe yeru kin te ghav wundiny di ni yumbo ur buagi te yuwon kinne puq wen. Nungoqi wute pugri kin ei sios pe yembe wund ningg nyamb wutaw ri.

¹¹ Pudi nyumbueg ambonye ne ris ngaim mati ye ni riri ni God ningg yembe rind ye puq rind, te nungoqi ni ane nyamb wutanyri wayequ. Te pugri otiwo ni nei te mune ngam ruso yawo kureny di mune ngam ruso, tedi ni wand taq rimb kin te gure ruwo. ¹² Di te kin ningg ni asi wand taq rimb kin te nikinne mune gure ruwo di God nari ni unje rip di yembe neny ye. ¹³ Ni wand taq

rimb kin gure ruwo ye tene segi, ni yembe segi pu rise di ni em yamb baj manyi rir ir kin yumbo ur ninde bre pu rise. Pudi tene segi, yumbo ur quan nganye brequ kin te ni wute dobu simbe rindiny, di wute aye yumbo te ningg ni segi rundo wand rind di ni wand rind kin te ghav rind segi. ¹⁴ Te kin ningg bu nge kari nyumbueg ambonye ne ris ngaim mati kin ni piyi ngam ruso wo rire rindi, ei nikinne yembe rise di wute God nei rimbig segi ye ni beghi wand brequ rundug ye ngim segi. ¹⁵ Nge ren kin simbe gad, te pugri wute pugri kin ninge ni nganyene Yumbui dob reng di Satan nde ruru pre.

¹⁶ Nungoqi nyumbueg Kraist nei wumbig kin nungoqi nde yavi ire pe wute ninge ngaim mati kin ris, tedi nungoqi ei ni ghav wundiny. Nungoqi pugri puq wen ei wute Jisas nei rimbig kin ni wute pugri kin ghav rindiny kin ni mai quan nganye segi. Di wute Jisas nei rimbig kin ni wute ngaim mati kin ningene ni yavi ire ris segi di quan nganye mai pe ris kin tene ghav mindiny.

¹⁷ Wute wute Jisas nei rimbig kin quayi kiya ningg mas di yembe te kin yuwonne yembe mand ye te wute Jisas nei rimbig kin ni wute pugri kin ei quan nganye chumbuai rindim. Wute pugri kin ninge te wute pughe ye wute aye bei meny ye di wute wand bir mawo ye. ¹⁸ Ren kin te God ningg wand buk pe rise kin ren ane tuquine, “Kau ni wit yi ir ruwo ei wit yi wateri kin tende puayi nungoqi ni mim taq wumbiny wayequ. Piyi rar wuqond wit yi ninge riq.” Di “Wuti yembe nand kin ni oyi kin te nateri ye.” *[Lo 25:4]*

¹⁹ Nu wuti wute Jisas nei rimbig kin quayi kiyi iri unje nap di ni te kin simbe mand kin te prine ni wand te ghat rise wayequ, pudi wute aye temi o temi ire ni anene muqond di simbe mand, te muqdi nu wand te ghat rise. ²⁰ Pudi quayi kiyi ninge ni yumbo ur brequ mand kin ni wute buagi nde rar pene simbe wundim ei wute aye ni te muqond wune mamb, di ni mune puq men segi.

²¹ Nge God nde rar pe, Kraist Jisas nde rar pe, di angelo buagi God nap mo kin ni nde rar pe nu simbe guduw ei nu wand buagi te ghat rise gre di nu wand teti kuawo kin tende puayi nu opu ire ghase wayequ.

²² Nu wute Yumbui ningg yembe rind ningg te nu brequne si yeny kuyo wayequ. Te pugri nu wuti iri si gueg kuyo pre, di dobu ni yumbo ur brequ nand tedi nu ni yumbo ur brequ nand kin te ngiq gudig kin ane tuquine. Nu puq yen wayequ, yuwon pune ei ghas.

²³ Nu pripri num kurew, umbo brequ rise, di pripri wuyene kue kin te muqdi pre di wain puch mune ane ye.

²⁴ Wute ninge ni yumbo ur brequ rind kin te ragene rise di nei bab kin tuqui. Di te kin te God ni ir nawo segine beghi nei bab. Pudi wute aye ninge ni yumbo ur te otiwo di buqod. ²⁵ Te kin pugrine wute ninge ni yumbo ur oghi ye te ragene buqod kin tiq. Piyi ninge suqo pu rise, pudi ni suqo pu pugrine rise kin tuqui segi.

6

¹ Wute buagi God nei rimbig kin ni wute aye nde taq pu yeru yembe rind ye ni nikin yumbui

ningg wand te irepene ei rutungu. Ni pugri puq ren ei wute ni God nyamb di wand beghi simbe bad kin te ningg wand brequ rind segi. ² Muq ni nikin yumbui ni anene God nei mimbis kin te eti ni riri wute pugri kin te ni ane kise kiqam rind ye puq rind bu wune rimb segi di oghine yembe rind segi. Yewo, ni pugri nei rimb wayequ, pudi ni mune quan kumo nganye ei yembe rind. Te pugri wuti ninde yembe rind kin ni Kraist nei rimbis di ni ane kise kiqam yuwon nganye.

Wet bidi yawo pirany righe kin yumbo ur

Yumbo nge simbe gad pre kin ren ei wute bei yeny di simbe ndiny ei ni pugrine puq ren. ³ Wute ninge ni wandoqi kin wand wute bei meny di ni wand te beghi Yumbui Jisas Kraist ni wand nganyene kin simbe nand ye di God nari ye ane tuquine segi. ⁴ Wute pugri ye te ni nikin ninggne quan chumbuai mand di ni yumbo ninge nei mimbiny segi. Ni yumbo ur brequ ren kin puq men yawo kurem. Ni pripri wand ninggne minyang mand di ker mawo. Di te kin ningg yumbo ur brequ aye ren: Wute map mari, wute aye ane oyi oyi mege, wute wand peq mindiny, di wute aye wandoqi mindiny mari ni yumbo ur brequ rind. ⁵ Di wute nei yuwonne rise segi kin nikinne oyi oyi ker mawo. Wute men kin ni wand nganyene kin ninde vise segi, di mari God nari kin pugrine mas kin te ni yumbo quan materi kin ngim ire.

⁶ Te nganye God nari kin pugrine puq pen kin te beghi yumbo quan rise kin pugri. Di te kin te nu God nari kin pugrine kuas pre di yumbo aye

nei gubiny segi, tedi nu yumbo te kuateri pre. Te kin ningg di nu yumbo quan rise kin pugri. ⁷ Te pugri beghi moyu riramu rindi kin tende puayi yumbo ninge qi pe ven nde pare badi segi, pugri bu beghi yumbo ninge qi pe ven nde pu pare po tuquai segi. ⁸ Pudi beghi mir di chongo ane rise tedi pre. ⁹ Wute yumbo quan rise ningg riri ye ni nikinne nei isis riteri yumbo ur brequ rind di Satan ningg yawi pe righe kin pugri. Di nei brequ wute mai weny di unje pu ris kin nei te ninde rise. Nei ren kin ningg ni ir righe di God ni yembe neny ye. ¹⁰ Te pugri wet bidi yawo piraw righe kin yumbo ur ni yumbo ur brequ aye buagi isis te kin ye puate. Wute ninge wet bidi quan rise yawo kureny ye ni God nei rimbic kin te si rire pre di muq ni yivany isis pe rir ruso.

Nu yumbo ur ren puq yen

¹¹ Pudi nu God te wuti ningg kuas ye nu yumbo ur brequ buagi pugri kin te puag ghand. Di nu yumbo ur tuquine kin, God nari kin pugrine ghas. Te God nei mbig kin yumbo ur, wute God nei rimbic kin te yawo rany righe, mai kuare kin te ningg ker ghawo wayequ, di wute aye te sabi ndiny. Yumbo ur ren kin ei nu puq yen ningg quan buid ghap. ¹² Wute resis mand kin ni buid map ei ni nyamb yumbui vise ningg mari kin pugrine nu God nei gubig kin ghat rise gre. Di te kin ye oyi te wute mas mas te kin mas ye te God ni nu yembe ren ningg ngam niraw kin tende puayi new puq nand kin te ghati. Di nu wute buagi nde rar pe nu Jisas nei gubig kin te simbe guad kin tende puayi God nu ngam niraw. ¹³ Nge

God ni nari yumbo buagi rise kin ninde rar pe di Kraist Jisas ni Pontius Pailat nde rar pe wand nand kin tende puayi ni yuwonne wand simbe nand kin ninde rar pe nge nu simbe guduw, ¹⁴ te pugri nu wand ren ei ghat rise gre di unje ghap segine rusu rusu otiwo beghi Yumbui Jisas Kraist ni mune raqe no. ¹⁵ Ni raqe no kin te God nikinne ngeri nap rusu. God ni yuwon nganye, ni irine ni Yumbui, king buagi mingg King, yumbui buagi mingg Yumbui. ¹⁶ Ni irine ni God nas nas te kin nas ye, ni ti gre kin wute tende tumo rundo tuqui segi kin pe tende nas. Beghi wutamu ni buqoid segine di ni buqoid tuqui segi ye. Ni irine ei nyamb yumbui beg di ni irine gre rise rise te kin rise ye. Te nganye.

¹⁷ Nu wute yumbo quan rise ye muq ven nde puayi mas kin te simbe ndim ei ni quan nganye bijeyi mase di ni yumbo te quan nei pe mawo ris wayequ, te pugri yumbo ren ni otiwo kin te ningg ghav rind segi. Pudi ni God beghi chumbuai bad ningg yumbo wong bad segine quan nganye nengu kin ni ei nei pe mowi nas. ¹⁸ Simbe ndim ei ni yumbo ur yuwon ye puq men, di yumbo ur yuwon ye ei quan rise, di ni yumbo te wute aye ane riteri di wute aye te ghav mindiny. ¹⁹ Ni pugri puq men tedi ni nikin te yumbo otiwo materi kin te mirir pu rise. Te kin te pas pas te kin pas ye te kin ningg puate mi righe, di puate mi righe kin quan nganye gre rind.

²⁰ Timoti, wand yuwon ye God nunde si pe ni rundo kin te ghat rise gre. Nu wute wand aru brequ isis mand kin te puaq ghand. Di wute ni God nei bibig kin te nyinge mawo righe kin wand

te simbe mand di minyang mand kin te dob yeny.
²¹ Ni mari ni nei rise puq mand, pudi ni God nei bibig kin yumbo ur nganye te si mare. Nge God pengu gidig ei ni nikin nde nei pene wute yuwon nuany kin te nunde rundo.

Yumbui Ningg Wand Yuwon Ye
The New Testament in the Kamasau Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kamasau long Niugini
Copyright © 1998 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kamasau

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
e0dafa22-e762-5b4f-a4e5-701a95f80e02